

Conferència 'El relat del canvi. Balanç de Govern'

Palau de la Generalitat, 19 de maig de 2010

Fer balanç sovint significa dirigir la mirada enrere i presentar un catàleg d'actuacions, allò que en llenguatge parlamentari anomenem una "guia telefònica", un llistat inacabable de magnífiques realitzacions governamentals. Permeteu-me que no sigui ben bé així en aquest cas. Governar no significa només o principalment fer coses, sinó fer-les amb sentit, obeint una lògica i perseguint uns objectius, per construir un futur millor per al país i la seva gent, sense deixar-se endur ni per inèrcies de passat, ni per fatalismes de present. I aquesta ha estat la voluntat dels governs constituïts des del 2003: treballar en el present per canviar el futur. El relat d'aquests dos governs, doncs, és el relat del canvi.

-El canvi polític que posa les condicions per les noves polítiques.

-El canvi en les maneres de fer, des del convenciment que allò que és més nacional és el que assumeix la majoria de la nació, no només una part d'aquesta, procurant concertar amb l'oposició i amb els agents socials.

-El canvi en la manera de concebre les polítiques: una visió de país a llarg termini. Una mirada llarga, estratègica sobre el país i no pas immediatista, de mirada curta.

-El canvi en la manera d'afrontar els reptes estratègics pendents del país.

-El canvi en les prioritats polítiques del Govern i el desplegament d'una nova legalitat (l'Estatut). El canvi de ritme en l'extensió de les polítiques.

-El canvi en la forma d'afrontar les dificultats.

I precisament perquè és el canvi, la transformació, el futur d'aquest país el que ens mou i ens interessa, no esperin un balanç de govern fet des de la fredor de les xifres, ni des de l'autocomplaença en la gestió, sinó un balanç des de la visió de país i des del reconeixement dels reptes pendents.

EL CANVI POLÍTIC. LES CONDICIONS PER LES NOVES POLÍTIQUES

Les dues eleccions, des de 2003, han permès la constitució de diverses majories parlamentàries, totes elles legítimes, tant com les anteriors des de 1980. En el seu moment, vam prendre la decisió de plantejar la constitució, per dos cops consecutius, d'un govern com l'actual, des del convenciment honest i sincer que els gestos més nacionalistes no són sempre els més nacionals. Calia que tothom percebés que el país és de tots, que Catalunya ens pertany també a tots, als nascuts catalans i a aquells que han escollit de ser-ne.

Feliçment no érem, ni som, una raça ni una religió i ser català és un projecte voluntari. Necessitàvem soldar la societat catalana i fer-la participar tota sencera en un mateix projecte de país. Catalunya sempre ha avançat a partir de grans consensos i calia incorporar a l'imaginari col·lectiu, amb naturalitat, una terra per a tothom, per sobre dels orígens. També per a aquells que van venir a Catalunya els anys seixantes i setantes. I el president Montilla, de nom José i nascut a Andalusia, és un d'aquests. És

el mateix que afirma: “el català no és la llengua materna de molts catalans, però sí que és la del seu país”. La mateixa llengua que utilitzarà dilluns vinent al Senat, comproment-se en la defensa d’allò que el poble català va decidir, democràticament, a les urnes.

Catalunya és ja de tots i, a partir d’ara, ja no tindrà sentit la distinció entre “catalans” i “altres catalans”, perquè tots tenim els mateixos interessos i els mateixos drets i anem camí de compartir també les mateixes emocions i referents col·lectius. Només que fos per això sol, aquest govern ja tenia sentit, i val la pena que ho reconeguem ara, abans que, d’aquí a unes dècades, algun historiador ho acabi subratllant positivament, com un gest històric de vertebració nacional.

En clau de país, pot ser que no sigui fàcil adonar-se’n en el mateix moment, però hem fet el que havíem de fer, per la unitat civil del nostre poble, per posar les condicions per dur a terme les polítiques més nacionals possibles, les que inclouen la majoria de la nació, les que fan avançar el conjunt del país, a través de l’alternança, que és l’essència de la democràcia. La tasca duta a terme, l’activitat desplegada pels governs constituïts des del 2003 és només comparable a la dels primers governs des de la recuperació de les institucions d’autogovern.

Constituir un Govern catalanista i d’esquerres, tenint alhora una potent oposició catalanista ha estat el que ens ha permès avançar nacionalment i social, i no només per l’elaboració d’un nou Estatut, sinó perquè ha posat les condicions per l’entesa més àmplia possible en polítiques de país que s’han concretat en els pactes nacionals.

I encara més, l’opció de la coalició de govern de la pluralitat de les esquerres del país, el primer govern de coalició de partits presentats en llistes diferents des de fa 64 anys, el primer constituït des de tradicions polítiques diferents i objectius finals diferents, però amb capacitat d’acordar complicitats bàsiques expressades en un projecte de Govern, **és l’única opció, repeteixo, és l’única opció que redueix a la irrellevància política els postulats polítics de l’espanyolisme a Catalunya. Només l’existència d’una majoria plural d’esquerres esborra qualsevol capacitat d’influència de l’espanyolisme polític a Catalunya, impedit que pugui constituir majories.**

És cert que, deixant de banda les experiències municipals diverses, a Catalunya hi havia poca tradició de coalició política i això ha generat, no es pot negar, una dificultat en la comprensió i explicació de l’obra de govern.

Però hi ha un interès des d’opcions monopolístiques del país, des de l’immobilisme, des d’aquells que voldrien per Catalunya la calma del tedi i l’oasi de la manca d’ambició, a identificar la pluralitat amb desgavell, el debat a fons i els acords amb inestabilitat, i les cessions mútues amb traïció de principis bàsics. Això és profundament injust. Aquest govern no només ha estat capaç de tirar endavant el seu programa, sinó que ho ha fet des de dintre i també amb amplis acords amb l’oposició i els agents socials. Més enllà de moments en què uns i altres hem cedit a la temptació del tacticisme o de l’aplaudiment fàcil, no només ens hem entès entre nosaltres, sinó també amb l’oposició.

EL PARADIGMA DE LA CAPACITAT D’ENTESA: ELS PACTES NACIONALS I ELS ACORDS AMB ELS AGENTS SOCIALS

Aquesta vocació d’entesa que ha presidit els dos governs des del 2003 té la seva màxima expressió amb els pactes nacionals i els acords amb els agents socials.

Hi ha hagut una nova manera de fer, un canvi que ha donat joc a l'oposició i als agents socials. Perquè sovint aquelles polítiques que tenen èxit són aquelles que són ben rebudes, no són aquelles formulades des de la puresa ideològica més absoluta, aplicades coactivament i defensades dogmàticament, sinó les que són acceptades voluntàriament perquè són fruit del consens i de l'acord, de les cessions mútues, de l'enriquiment amb la discussió, de la responsabilitat de tothom davant de reptes que són de país, nacionals.

Aquest ha estat el cas dels pactes nacionals per l'educació, per l'habitatge, per la immigració, per la recerca i la innovació, per les infraestructures, o bé de l'acord estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, o encara els 30 compromisos per a l'ocupació, el teixit econòmic i els desenvolupament social de Catalunya.

EL CANVI EN LA MANERA CONCEBRE LES POLÍTIQUES: UNA VISIÓ DE PAÍS A LLARG TERMINI. UNA MIRADA LLARGA, ESTRATÈGICA SOBRE EL PAÍS

Però hi ha un altre element que aquests pactes nacionals i altres instruments de les polítiques del Govern incorporen i que és essencial per comprendre el canvi profund, la voluntat de transformació que l'ha caracteritzat: l'horitzó, la visió de país, la mirada llarga, estratègica, sobre els reptes del país i les polítiques necessàries per afrontar el futur.

Aquest no ha estat un Govern de qui dies passa anys empeny, obsedit a governar per guanyar eleccions cada quatre anys. La nostra obsessió ha estat el futur de Catalunya, el model de país, la nostra cohesió social i nacional a llarg termini, un govern amb una visió nacional del territori, de l'equilibri territorial.

L'obra de Govern és de futur, els canvis tenen continuïtat molt més enllà de la propera legislatura i en bona mesura les transformacions són irreversibles. El Govern ha deixat la feina feta, el país endreçat, planificat per les properes dècades, perquè només si sabem on volem anar és possible triar correctament el camí i iniciar les primeres passes.

Hem tingut la capacitat i la il·lusió de concebre el futur del país i planificar-lo des de la cohesió territorial, des de l'eficiència en la mobilitat, des de l'aposta pel transport públic i per la connexió amb Europa dels nostres centres de negoci i de producció. El Pacte Nacional d'Infraestructures incorpora un horitzó fins al 2020, el Pla d'Infraestructures del Transport de Catalunya un horitzó fins al 2026, el Pla d'aeroports un horitzó fins al 2015, com el Pla de Ports.

Una part important del finançament de les noves infraestructures que Catalunya necessita prové de l'aplicació de la Disposició Addicional Tercera de l'Estatut. I caldrà vetllar perquè, en plena crisi, es compleixi la legalitat que representa l'Estatut i les inversions que se'n despenen directament.

La voluntat del Govern ha estat pensar en les properes dècades, més que en les properes eleccions, també en altres àmbits com l'energètic, de gestió de residus, o d'acció exterior, per citar alguns altres exemples.

És cert que la crisi econòmica pot entorpir i alentir algunes de les actuacions previstes en tots aquests àmbits, però el país sap on vol anar, el camí ja està traçat i l'hem

començat a recórrer. Com a l'època de la Mancomunitat concebem Catalunya com un tot i volem un país modern i endreçat.

EL CANVI EN LA MANERA D'AFRONTAR ELS REPTES ESTRATÈGICS PENDENTS DEL PAÍS

Els governs constituïts des del 2003 no només han fixat nous horitzons, sinó que han hagut d'afrontar nombrosos reptes estratègics que la inèrcia d'etapes anteriors havien deixat pendents. Qüestions que havien generat enfrontaments i paràlisi han estat resoltes ara amb diàleg i determinació.

Hem hagut d'entomar el dèficit de presons, després d'anys d'hipersaturació dels centres penitenciaris que això generava. Hem engegat l'ampliació i la construcció de noves presons i hagut de fer front també a la manca de polítiques penitenciàries orientades a la reinserció, en tots els casos amb el risc de la crítica demagògica que comporta prendre, amb coratge, decisions tan impopulars com absolutament imprescindibles.

Hem planificat una gran inversió en infraestructures de tractament d'aigües, haurem contruït 1500 depuradores, i la dessaladora del Prat, premiada internacionalment com a model a seguir, i també en tractament de residus, amb un nou impuls a la recollida selectiva, una qüestió on les controvèrsies generades havien portat a la inacció pública.

Ens ha calgut actuar amb determinació, en situacions d'emergència sobrevinguda com en el cas dels episodis de sequera. Hem sabut transformar, en aquest cas, les dificultats en una oportunitat per generar una nova política de l'aigua que no parteix del consumisme més irracional, del "*gastem més que d'alguna banda o altra portarem l'aigua*", sinó que hem aconseguit insatal·lar una nova mentalitat i construir una nova política de l'aigua que parteix de l'estalvi, de la racionalització, de l'autosuficiència i de la no dependència d'abastiments aliens.

Amb dificultats, sovint amb inversions i actuacions que semblaven no arribar a temps i que ens feien plantejar mesures d'urgència, hem anat construint una nova política de l'aigua i podem dir amb orgull que, al mateix temps que l'àrea metropolitana de Barcelona és l'àrea metropolitana d'Europa que més aigua estalvia, estem garantint el subministrament futur mitjançant les noves tecnologies a l'abast i cada cop més eficients de les dessaladores. **Només la continuïtat en aquestes polítiques garanteix que els futurs governs de la Generalitat no siguin governs transvassistes.**

Ha estat un repte també reconstruir i fins i tot ampliar l'abast de l'Institut Ramon Llull. Avui podem dir amb orgull que allò que havia iniciat la legislatura com una institució amb la participació només del principat de Catalunya, és ara una institució de promoció internacional de la llengua i la cultura catalanes amb la participació d'institucions de tots els territoris que comparteixen aquesta llengua i cultura. Ha estat, justament, aquests darrers anys en què la llengua i la cultura catalanes han arribat al punt màxim de reconeixement i de prestigi internacional.

Però cal reconèixer que hi ha reptes que continuen pendents. **Que hi ha encara qüestions que haurem de resoldre, adequadament, del tot, com ara el model energètic i dels peatges.**

Si bé les caigudes de la xarxa elèctrica de l'any 2007 van fer reaccionar correctament el govern amb l'aprovació de la *Llei de garantia del subministrament elèctric*, ara cal una major transparència dels plans d'inversió i del seu compliment i l'exigència i rigor adients, per part de la Generalitat, en el seu compliment, per part de les companyies, perquè el principal problema de la xarxa elèctrica de Catalunya és aconseguir, precisament, que sigui una malla tupida, que es pugui fer arribar l'energia des de diversos punts i per diverses vies i no tenir autèntics culs de sac energètics.

Per la banda de la producció hi ha també un altre desafiament important que ens ha de portar no només a una producció més ecològica i eficient, sinó també a disminuir la dependència energètica de Catalunya: haurem de convocar els concursos corresponents de les àrees de desenvolupament prioritari per la implantació de l'energia eòlica. Ja vam aprovar el Decret que facilita la implantació de l'energia eòlica i ara cal un esforç d'aquest Govern per fer-ho realitat.

Aquest país ja ha badat massa a l'hora de potenciar les energies alternatives no només com a forma de producció d'energia, sinó com a indústria de futur, d'alta tecnologia i alt valor afegit, que tothom indica com una de les apostes bàsiques per sortir reforçats de la crisi.

Un altre repte que cal deixar resolt és el dels peatges. La discriminació de Catalunya pel que fa a les infraestructures de pagament és un dels reptes històrics d'aquest país i no hem oblidat les promeses de resoldre aquesta qüestió. Hem estat treballant, hem estat negociant, hem estat fent càlculs i simulacions conjuntament diferents departaments del Govern i **hauríem d'estar en disposició abans de finalitzar la legislatura de presentar als catalans i catalanes un nou model, una reestructuració que, si bé no alliberi Catalunya de peatges, sí que n'alliberi els catalans, amb el compliment i el requisit de determinades condicions. Podem alliberar els catalans i catalanes de pagar peatges i volem fer-ho.**

EL CANVI EN LES PRIORITATS POLÍTiques DEL GOVERN I EL DESLEGAMENT D'UNA NOVA LEGALITAT (L'ESTATUT). EL CANVI DE RITME EN L'EXTENSIO DE LES POLITIQUES

Convé no amagar tampoc que aquests dos darrers governs han estat governs amb matisos ideològics molt diferents dels governs anteriors. La nostra ha estat una franca i oberta aposta per la cohesió social, per l'aprofundiment democràtic i per la cohesió territorial i pel desplegament d'una nova legalitat institucional com és el nou Estatut d'Autonomia, constatada la incapacitat de l'Estatut anterior de ser instrument útil davant les necessitats de tot tipus que té el país.

Hi ha hagut canvi de prioritats polítiques, però també un canvi de ritme en l'aplicació de polítiques ja existents, tant en extensió com en qualitat.

Cohesió social

La nostra ha estat una aposta per la cohesió social, perquè la cohesió social és l'única base damunt la qual és imaginable la cohesió nacional. Sempre hem partit de la base que la cohesió social i la qualitat de vida, el benestar, la igualtat d'oportunitats, han de ser trets característics, identificadors, de la nova catalanitat que volem compartida, al costat de la llengua i la cultura.

Per posar les coses al seu lloc, no vull deixar d'esmentar la magnitud del repte que han hagut d'afrontar els darrers dos governs: estem parlant de més d'un milió i mig de persones arribades a casa nostra, amb llengües diferents, cultures distintes, religions diverses. Un enorme repte per la cohesió social i per la unitat civil del nostre poble, un repte afrontat des de la voluntat de ser un sol poble, la que ens ha fet forts durant tota la nostra història.

Hi hem fet front i hem bastit noves polítiques de gestió de la diversitat social, amb mesures inclusives, sense demanar que ningú renunciés a la seva identitat originària per assumir també la nova identitat catalana que, entre tots, anem construint cada dia, en contrast amb un model estàtic i immodificable de catalanitat.

Hem passat pràcticament de la por, el plany o la inseguretat davant la immigració a disposar un pacte d'immigració, una llei d'acollida recentment aprovada, recursos per a l'acollida i integració, aules d'acollida (al final de la legislatura s'acostaran al centenar de miler els alumnes que hi hauran passat) i 40.669 parelles lingüístiques constituïdes des del 2003 amb el foment i el suport del Govern.

Per primera vegada hem administrat la diversitat religiosa, amb propostes i polítiques singulars i pioneres a Europa, com la llei de centres de culte, el mapa de les religions o les guies per a la gestió d'aquesta diversitat en diversos àmbits d'actuació. Avui, per ser català, no cal ser catòlic, però sí que cal respectar el catolicisme i totes les altres confessions religioses i corrents de pensament.

Hem canviat el model de famílies a assistir. Podem dir que aquest Govern ha inclòs per primera vegada les famílies monoparentals entre les famílies que mereixen el seu suport i atenció. I és per això que els hem atorgat un carnet que recull els drets que els han estat protegits i reconeguts, com l'accés per primera vegada a determinats ajuts i prestacions.

La nostra aposta ha estat sempre la d'un desplegament ràpid de la llei de la dependència, i lamentem que no trobar el mateix convenciment en altres administracions d'àmbit superior. Hi havia molt dolor, molta mancança oculta en el sofriment resignat i silenciós de diversos graus de dependència a casa nostra, moltes situacions de dificultat que no havien estat ni tan sols detectades... No ha estat fins l'aplicació de la llei de dependència que hem fet aflorar i hem començat a atendre les necessitats de més de 120.000 persones, de més de 120.000 famílies. Ens en sentim orgullosos i farem el possible per continuar desplegant sense retards ni entrebancs els ajuts i les prestacions derivades de la llei de la dependència.

Sabem que els ajuts directes no són sempre la millor solució ni la més equitativa. Precisament per això el que cal és consolidar l'Estat del Benestar sobre la base de les prestacions i no dels ajuts directes. Tot i manifestar la voluntat de mantenir els ajuts per famílies amb fills a càrrec, la veritable política de futur d'aquest Govern és haver contribuït, amb dades del 2009, a crear 55 places de llar d'infants diàries o 2 escoles per setmana. Fa molt més pel futur de l'Estat del Benestar, per la seva consolidació i solidesa la creació de places de llars d'infants que l'atorgament de certs ajuts directes que es donen un sol cop i després es retiren.

El canvi de ritme i de qualitat també ha estat notable en aquells àmbits més bàsics de les polítiques de benestar i seguretat: tenim molts més metges, molts més mestres i molts més mossos. En el seu desplegament, la policia catalana ja ha arribat a la totalitat del nostre territori, ja en són més de 15.000 i esperem que arribin als 18.000 que necessitem. Tot i el creixement de població, hem millorat el nombre de metges per

habitant de 2'6 a 3'1 i hem aconseguit reduir les llistes d'espera en nombroses intervencions i augmentar les prestacions cobertes per la sanitat pública, com l'atenció bucodental per infants, que ens estalviarà problemes futurs, i hem aconseguit que el 90% de la població tingui un Centre d'Atenció Primària a menys de 10 minuts.

Nous reptes afrontats, nous col·lectius atesos, acceleració en les polítiques socials, consolidació de l'Estat del Benestar, doncs.

Aprofundiment democràtic

Contrasta també amb actituds governamentals anteriors la nostra aposta per la regeneració democràtica i per la lluita contra la corrupció. Des d'aquest punt de vista hem adoptat mesures per l'increment de la participació ciutadana, per la millora de la transparència i pel reforçament dels mecanismes de control favorables als drets dels ciutadans i contraris a les pràctiques corruptes.

És des de la perspectiva de l'aprofundiment democràtic que hem de veure la nova llei de consultes populars com una eina que posa en mans dels catalans i les catalanes l'exercici en plenitud de la ciutadania. Establint, tot sigui dit, les garanties necessàries que potser manquen en altres processos.

Però voldria també que fos vista com una mesura d'aprofundiment democràtic la consideració que aquest Govern ha volgut tenir cap als alcaldes dels pobles petits, sovint oblidats i menystinguts i acumulant una càrrega de treball no retribuït pel bé del seu poble. El sou que el Govern ha facilitat a aquests alcaldes dignifica la seva tasca i permet al mateix temps que totes aquelles persones valuoses que hi ha als nostres pobles es puguin ara plantejar destinar el seu temps i esforç als seus conciutadans.

La millora en la defensa dels drets dels ciutadans ha passat per una ampliació de les competències del Síndic de Greuges i la lluita contra la corrupció per l'aprovació de la llei de l'oficina antifrau i la seva posada en funcionament, així com les noves mesures de transparència i control per dificultar molt més les pràctiques que poden afavorir la corrupció i la desviació de diners públics, que passen per evitar que qui rebí subvencions públiques pugui al seu torn efectuar donacions a partits polítics, o bé per reforçar el control i la transparència de les fundacions.

Cohesió territorial

La cohesió territorial ha estat també un dels principals objectius dels dos darrers Governos, que han tingut una visió nacional del territori i han reconciliat plenament la totalitat del país amb Barcelona i la seva àrea metropolitana, ni que només sigui per la sensibilitat derivada de l'origen territorial divers dels actuals components del Govern de la Generalitat.

No parlem només de la concepció de les infraestructures i la inversió en aquelles que afavoreixen aquest equilibri territorial descongestionant al mateix temps l'àrea de Barcelona i garantint el creixement d'altres zones, com pot ser el desdoblament de l'eix transversal, l'aeroport de Lleida-Alguaire o el futur ferrocarril orbital, sinó també de l'atenció a aquelles actuacions poble per poble, vila per vila, ciutat per ciutat que fan la qualitat de vida més pròxima.

Aquest ha estat sens dubte el Govern de la Llei de barris, que beneficia amb les actuacions que se'n deriven més d'un 10% de la població de Catalunya d'aquelles zones que acumulaven una major problemàtica i una necessitat d'actuacions urgents. Però també ha estat el Govern del programa Viure al Poble, de l'extensió de la banda ampla rural o de l'augment espectacular del suport als nostres ajuntaments amb augments que superen àmpliament el 40% en els recursos destinats a la inversió i a les transferències al món local, i el 30% en el cas del Fons de Cooperació Local.

Es tracta d'un suport que es multiplica si tenim en consideració l'esforç en la inversió en infraestructures que s'ha fet des de diversos departaments per acostar les prestacions i l'administració a la ciutadania: el 90% dels catalans tindran al final de la legislatura un jutjat nou i un CAP a menys de 10 minuts, els serveis de l'administració de la Generalitat s'han començat a integrar a les noves seus de les delegacions de la Generalitat al territori, generant un guany en eficiència i un estalvi de temps i diners als ciutadans, com demostrarà l'edifici de la Generalitat a Girona, des del mes vinent.

Suport a la cultura

Aquests anys han estat els de la cultura catalana projectada internacionalment (Frankfurt, Biennal de Venècia, Catalan Days a Nova York, Festival Cervantino a Mèxic, Bogotà, Expolangues a París), però també han estat, Catalunya endins, els de la construcció d'uns veritables serveis culturals. Destaca el pla d'equipaments culturals de Catalunya (2010-2020), que per primera vegada contempla en una visió de conjunt i des d'una mirada d'equilibri territorial, la totalitat d'equipaments culturals considerats essencials per al benestar de la ciutadania. La nostra obsessió ha estat garantir el drets d'accés de la ciutadania a la cultura en igualtat d'oportunitats i per això hi ha prevista la construcció o actualització de 395 equipaments culturals fins el 2020. Com també ha estat el dret d'accés en igualtat d'oportunitats a determinats productes culturals un dels motius principals, entre d'altres, que ha animat la presentació del projecte de Llei del Cinema.

Però si alguna cosa necessita la cultura en aquest país és guanyar en seguretat, estabilitat i objectivitat de les polítiques culturals, fugint de conjuntures polítiques, i per això aquesta ha estat la legislatura de la creació del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, encarregat de vetllar pel desenvolupament de l'activitat cultural, col·laborar en l'ordenament de la política cultural pel que fa a la creació artística i organitzar el suport i la promoció de la creació artística i cultural.

Noves polítiques, noves prioritats, noves perspectives també en el camp de la cultura. Som un país creatiu, un país d'imaginació, de talent i d'empenta, un país orgullós de la seva tradició cultural i de la seva capacitat d'innovació i això ha estat plenament recollit per les polítiques culturals del Govern, tant les citades com moltes d'altres de suport a les indústries culturals i a la seva promoció internacional, de construcció del nou edifici de la filмотeca de Catalunya, o la digna i tossuda insistència del Conseller de Cultura en la recuperació dels Papers de Catalunya a l'arxiu de Salamanca.

Desplegament de l'Estatut

Els Governos constituïts des del 2003 han estat els que han apostat per un salt endavant en l'aprofundiment de l'autogovern com a constatació que només des del màxim nivell competencial era possible treballar seriosament pel benestar dels ciutadans de Catalunya. Han estat, doncs, els governs de la nova legalitat, els governs

de la fermesa en la negociació del nou finançament i el traspàs de rodalies, els Governos de la màxima exigència en la inversió en infraestructures, el govern del traspàs dels permisos de treball i de l'hospital clínic, el govern que, amb les noves competències ha fet possible noves polítiques, com la construcció d'una veritable política d'acció exterior, coordinada, coherent, que cerca la màxima presència exterior de Catalunya, de les seves empreses i de les seves entitats, com a via per defensar millor els nostres interessos econòmics, culturals i nacionals, així com els nostres valors, malgrat totes les crítiques dels qui preferirien una Catalunya tancada en ella mateixa i sense presència directa al món.

EL CANVI EN LA FORMA D'AFRONTAR LES DIFICULTATS. LA CRISI

Suport a les empreses

Per nosaltres és un valor positiu la tradició, cultura i realitat empresarial i industrial d'aquest país. Aquesta ha estat la legislatura del suport a les empreses en la superació de la crisi a curt i a llarg termini. Moltes mesures s'han alineat amb aquest objectiu i hi contribueixen significativament, com l'augment de les línies de crèdit i avals per afrontar la manca de liquiditat derivada de la crisi; les mesures de simplificació de tràmits administratius; l'augment del pressupost destinat al suport a la internacionalització, a les noves línies de negoci i a la recerca, el desenvolupament i la innovació; l'estímul de la demanda al sector de l'automoció i als sectors de les infraestructures; el suport als sectors més innovadors i amb valor afegit mitjançant infraestructures científiques i de recerca de primer nivell Europeu i mundial; el lideratge assolit de llarg en el sòl industrial i logístic de l'Estat; l'aposta clara per esdevenir la porta d'entrada (i de sortida) de mercaderies des de l'Àsia al sud d'Europa mitjançant la nostra insistència en l'eix mediterrani d'infraestructures i l'ampliació del port amb la presència dels operadors portuaris mundials més importants.

Som un país industrial, ho volem continuar sent, i volem esdevenir un país industrial global, amb presència arreu del món, perquè no volem esdevenir captius d'un sol mercat ni exportadors a una sola àrea econòmica. No tenim encara la feina acabada, doncs. Hem de racionalitzar encara més les actuacions, planificar amb gosadia les transformacions del nostre model productiu i les apostes per esdevenir més globals, més competitius, més innovadors, assolir més volum i col·laborar més i millor. És el moment d'apostar per l'economia productiva per retornar a un creixement econòmic més sa, de més qualitat i de més recorregut de futur. Serà una eina fonamental per a això el futur Pla de política industrial.

La crisi

Ja he esmentat com el Govern ha sabut afrontar algunes dificultats i convertir-les en oportunitats per generar noves polítiques, com en el cas de la sequera i la nova política de l'aigua. Però sens dubte la principal dificultat que hem patit és una crisi econòmica d'una profunditat i d'uns efectes que ningú no havia previst.

Vam ser els primers a reconèixer l'existència de la crisi econòmica i a començar a adoptar mesures per afrontar-la. Però la durada i la profunditat de la crisi ens exigeix a tots nous esforços.

Tanmateix, no es poden exigir sacrificis sense oferir un horitzó. No s'hi val a demanar sacrificar el present sense ni tan sols fer un petit esbós del futur, sense donar sentit i

ambició a aquest sacrifici col·lectiu i, sobretot, no n'hi ha prou a reduir la despesa sense fixar les noves prioritats i repartir equitativament l'esforç recurrent també als ingressos.

Catalunya i el seu Govern sempre ho han tingut clar, les polítiques que ara no es poden sacrificar, les polítiques prioritàries són aquelles que ens han de treure de la crisi i ens han de col·locar en una millor posició de cara al futur, i aquestes són les polítiques de competitivitat, de qualitat i excel·lència, d'internacionalització, així com tampoc aquelles polítiques més bàsiques per mantenir la cohesió social tan necessària per afrontar units les adversitats.

No n'hi ha prou a reduir despesa si els diners restants no es gasten bé i, sobretot, si no es cerca la manera de generar nou creixement econòmic.

Podem i hem de fer sacrificis. Ja hem estat adoptant des de Catalunya mesures de contenció de la despesa, de racionalització i d'eficiència i n'adoptarem de noves, però ens estaríem enganyant si creguéssim que l'única sol·lució és aquesta. La sortida a la crisi no passa per legislar de cara a tranquil·litzar l'economia especulativa, passa per actuar per recuperar l'economia real, per retornar a la creació d'ocupació.

Compte, doncs, a fer sacrificis que ens duguin pel camí equivocat i mal·liem-nos també d'aquells que disfressen d'austeritat la seva manca d'ambició de país o la seva radical voluntat recentralitzadora de l'Estat. Qui més sacrificis ha de fer és qui és més responsable de la generació de dèficit, i aquest no és qui té la ràtio de funcionaris per cada 100 habitants més baixa de l'Estat, la més alta en nombre d'empreses i amb un volum més elevat d'exportació. Catalunya pot fer esforços, pot fer sacrificis, però el que no pot sacrificar és el seu futur i, a diferència d'alguns, tenim el nostre futur, el nostre horitzó molt clar i molt present en les polítiques del Govern:

- A Catalunya sí que tenim un acord estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana.
- A Catalunya sí que hem pactat amb els agents socials els 30 compromisos per a l'ocupació, el teixit econòmic i els desenvolupament social de Catalunya.
- A Catalunya sí que tenim un pacte per la Recerca i la Innovació i hem apostat per augmentar-ne els recursos.
- A Catalunya sí que tenim clar que la sortida de la crisi passa per aprofitar la nostra situació geoestratègica tot apostant pel corredor mediterrani d'infraestructures i en termes més generals per exercir una capitalitat euromediterrània.
- A Catalunya sí que hem apostat per reforçar la nostra Formació Professional.
- A Catalunya sabem que no ho podem fer tot ni ho podem fer tot bé, i per això sabem que la nostra aposta ha de ser l'excel·lència: som el país del sincrotró, de la supercomputació, de les ciències fotòniques, de la biotecnologia, un sector que ha crescut un 30% malgrat la crisi.
- A Catalunya sabem que ser captius d'un sol mercat ens condemna a l'empobriment i a l'aïllament i per això apostem per la internacionalització de la nostra economia i per l'exportació. Fins i tot ens caldria, aprofitant la debilitat de l'euro, no reduir les nostres exportacions a la zona euro i estendre-les, a tot

el món les nostres empreses. Per això també sabem que a Catalunya ens convé una bona política d'acció exterior que passi pel suport i l'acompanyament de les nostres empreses, per obrir portes a les oportunitats.

Aquestes són les mesures que ens han de permetre sortir reforçats de la crisi, retornar al creixement econòmic i fer bons els esforços i sacrificis actuals recuperant en el futur el nostre poder adquisitiu. Aquests són els sacrificis amb horitzó, els que tenen sentit, els que ens podem fer avançar mantenint la cohesió, com un sol poble i sense deixar ningú enrere.

I EL CANVI DE LEGALITAT (L'ESTATUT), DE LA NORMA DE CAPÇALERA DE CATALUNYA I EL SEU DESPLEGAMENT

Una determinada concepció de l'Estat amenaça, doncs, la nostra recuperació econòmica, però també amenaça una de les apostes principals d'aquest Govern: la de crear una nova legalitat que ens permetés avançar nacionalment per la via del reforçament de la capacitat de decidir i autogovernar-se de Catalunya.

En el seu dia vam fer l'Estatut bàsicament per quatre motius:

- Per augmentar i blindar el nostre nivell competencial tot apostant per aquelles noves competències que ens permetessin millorar el benestar dels catalans i les catalanes.
- Per assolir un tracte bilateral amb l'Estat i la participació de Catalunya en institucions estatals.
- Per aconseguir un finançament just que reflectís el nostre esforç fiscal.
- Per augmentar el reconeixement nacional de Catalunya, de la seva llengua i de la seva cultura, tot apostant per un reforçament de la plurinacionalitat de l'Estat.

Avui sabem que totes aquestes apostes són precisament les que el Tribunal Constitucional més provisional i desprestigiada de la història de la democràcia espanyola es planteja declarar inconstitucionals. Haurà estat el viatge de l'Estatut un viatge enlloc? No ho creiem pas. D'aquest viatge se n'extreuen moltes i moltes lliçons.

El poble de Catalunya té molt clar on vol anar i, si l'Estatut no és el camí, sabrà trobar el seu propi camí, sigui quin sigui, lliurement, democràticament, pacíficament, amb la força invencible de les nostres conviccions, només convertibles en realitat si apareixem con un poble madur, és a dir, unit i no pas com una simple suma de províncies.

CONCLUSIÓ

Aquest ha estat doncs, més que un balanç de govern, el relat d'un canvi, d'un canvi de polítiques, de prioritats, de visió i ambició de país, el relat d'un canvi de futur, d'una transformació com no havia viscut aquest país des dels primers governs de la recuperació de l'autogovern, el relat d'un canvi en molts aspectes irreversible, ha estat i és un balanç amb molt de futur.

Hem lluitat contra tota mena d'adversitats, econòmiques, polítiques i naturals. Contra tòpics, prejudicis i mentides. I hem comès errors, clar, com correspon a tota obra

humana. Però continuarem governant, amb il·lusió, amb valentia i amb convenciment, no només pensant en aquells que van votar-nos, sinó per tot el poble de Catalunya, els únics a qui realment ens devem. No ens hem arronsat, en cap moment, davant les dificultats, les campanyes permanents de desgast o l'obstrucció. L'objectiu que perseguim és infinitament superior a tot això. Es tracta de Catalunya i de la seva gent.

Des del Govern continuarem treballant per superar el desànim, el pessimisme, la resignació, els dubtes permanents sobre el nostre futur. Els catalans podem fer moltes coses junts, excepte barallar-nos entre nosaltres mateixos, perquè aquesta seria l'actitud més antinacional de totes. El tren del món avança i no s'aturarà per esperar-nos. Perquè el tren de la història mai no s'ha aturat perquè hi puguin els pobles que dubten permanentment, que tarden massa o que rebutgen, amb por, de pujar-hi. Un país modern, democràtic i complex com el nostre només pot ser dirigit des de la responsabilitat, el patriotisme i la generositat dels seus líders, tant al govern com l'oposició. I avui la crisi és de confiança i de seguretat.

Hem de continuar construint Catalunya en positiu, creient en nosaltres mateixos, amb autoestima i orgull de ser el que som, protagonistes d'una identitat que som nosaltres qui la fa dia a dia. Tenim un emplaçament geogràfic excepcional, una cultura oberta i dinàmica, un teixit empresarial actiu i potentíssim, uns valors nacionals que són universals i a la recerca permanent de la modernitat, talent, creativitat i imaginació, i les portes obertes a tothom, vingui d'on vingui, que vulgui sumar-se a la gran aventura col·lectiva de construir una nació millor. Som un poble viu, en evolució permanent, en moviment constant, un projecte voluntari que mira el futur. No tenim encara l'eix ferroviari mediterrani de gran velocitat, però sí ganes de pujar a un tren on cap tothom que vulgui fer camí junts. Des del convenciment que, només a tot el poble de Catalunya, a tot, correspon decidir el ritme del viatge, la durada temporal del trajecte i la darrera estació. Des de la Generalitat treballarem per fer-nos dignes de la majoria democràtica que el poble català ens ha donat, dues legislatures seguides, i l'única manera de fer-ho és servint-lo, en paraules d'Espriu, no "com a gos mesell, sinó l'únic senyor".

Josep-Lluís Carod-Rovira
Vicepresident del Govern de la Generalitat de Catalunya